

OLIV O'QUV YURTLARIDA YANGI PEDAGOGIK MAHORAT USULLARINI QO'LLASH.

Allanazarov Orif Turdiyevich

Toshkent farmatsevtika instituti Klinik farmatsiya va farmakologiya
kafedrası assistenti

Annotatsiya: Mazkur maqolada oliy o'quv yurtlarida ta'lim sifatini oshirish va talabalarning bilim olish jarayonini yanada samarali tashkil etishda zamonaviy pedagogik mahorat usullarining ahamiyati yoritilgan. Unda interfaol o'qitish metodlari, talaba markazli yondashuv, raqamli texnologiyalar va innovatsion o'qitish vositalaridan foydalanishning afzalliklari tahlil qilingan. Muallif ta'lim jarayonida pedagogning kommunikativ, reflektiv va motivatsion ko'nikmalarini rivojlantirish, shuningdek, mustaqil fikrlashga yo'naltirilgan metodik yondashuvlarni joriy etish zarurligini asoslab beradi. Tadqiqot natijalari pedagogik jarayonni takomillashtirishga qaratilgan aniq taklif va tavsiyalar bilan boyitilgan.

Kalit so'zlar: pedagogik mahorat, interfaol metodlar, oliy ta'lim, talaba markazli yondashuv, innovatsion texnologiyalar, ta'lim sifati, o'qitish usullari, raqamli ta'lim, reflektiv yondashuv, motivatsiya, mustaqil fikrlash, pedagogik innovatsiyalar.

Kirish.

Bugungi kunda oliy ta'lim tizimida yuz berayotgan islohotlar ta'lim sifatini oshirish, zamonaviy bilim va ko'nikmalarga ega, mustaqil fikrlovchi, tashabbuskor, raqobatbardosh kadrlar tayyorlashni asosiy maqsad qilib qo'ymoqda. Bu esa, o'z navbatida, pedagoglardan doimiy izlanish, yangilikka intilish va zamonaviy metodlarni o'quv jarayoniga tatbiq etishni talab qiladi. An'anaviy o'qitish uslublari o'rnini bosayotgan innovatsion pedagogik yondashuvlar – interfaol ta'lim, loyiha asosidagi o'qitish, raqamli platformalardan foydalanish, muammo asosida o'qitish kabi metodlar nafaqat talabanning o'rganishga bo'lgan qiziqishini oshiradi, balki ularni mustaqil qaror qabul qilish, fikr yuritish va bilimlarni real hayotda qo'llashga o'rgatadi. Oliy o'quv yurtlarida o'qituvchining pedagogik mahorati faqat bilim berish bilan cheklanmay, balki ta'lim oluvchilarning ichki imkoniyatlarini ochib berishda, ularni o'qitish jarayonining faol ishtirokchisiga aylantirishda ham muhim o'rin tutadi. Shunday ekan,

zamonaviy pedagog kadrlar o'z faoliyatida metodik yangiliklarni joriy etish, interfaol va axborot-kommunikatsion texnologiyalardan samarali foydalanish, shuningdek, shaxsiy mahoratini doimiy rivojlantirib borishlari zarur. Ushbu maqolada oliy ta'lim muassasalarida yangi pedagogik yondashuvlarni tatbiq etish zarurati, ularning o'quv jarayoniga ta'siri, pedagogik faoliyatni yanada takomillashtirishdagi o'rni hamda bu jarayondagi mavjud muammo va yechimlar tahlil qilinadi.

Asosiy qism.

Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim jarayonining zamon talablariga mos bo'lishi pedagogik yondashuvlarning innovatsion va interfaol bo'lishini taqozo etadi. An'anaviy ma'ruza va seminar shakllarining samaradorligi tobora pasayib borayotgan bir paytda, yangi pedagogik texnologiyalar talaba shaxsini rivojlantirishga, uni o'quv jarayonida faol ishtirokchi sifatida shakllantirishga yo'naltirilgan. Shu boisdan, pedagogik mahoratni yangi bosqichga olib chiqadigan usullarni qo'llash zarurati tobora ortmoqda.

1. Interfaol o'qitish usullari.

Interfaol metodlar talaba va o'qituvchi o'rtasida o'zaro muloqotni kuchaytirish, o'quv jarayonini jonlantirishga xizmat qiladi. Klaster tuzish, aqliy hujum, debat, "Baliq skeleti", "Insert", "Venn diagrammasi" kabi texnikalar talabalarning tahliliy va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Bunday uslublar orqali talaba faqat tinglovchi emas, balki faol ishtirokchi, muammo yechimini topuvchi shaxsga aylanadi.

2. Talaba markazli yondashuv.

Zamonaviy ta'limda "o'qituvchi markazli" yondashuvdan "talaba markazli" yondashuvga o'tish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Bu yondashuvga ko'ra, o'qituvchi – yo'l ko'rsatuvchi, muammo qo'yuvchi va maslahat beruvchi sifatida ishtirok etadi. Talaba esa o'z-o'zini anglaydigan, mustaqil qaror qabul qila oladigan faol shaxsga aylanadi. Bu jarayonda muammoli ta'lim, loyihalar asosida o'qitish va o'zlashtirishni individuallashtirish usullari samarali natija beradi.

3. Innovatsion texnologiyalar va raqamli platformalar.

Axborot-kommunikatsion texnologiyalarni (AKT) o'quv jarayoniga integratsiyalash – zamonaviy pedagogik yondashuvning ajralmas qismidir. Moodle, Google Classroom, Kahoot, Quizizz kabi platformalar orqali darslarni tashkil etish talabalarning motivatsiyasini oshiradi, ularni mustaqil ishlashga undaydi. Bundan tashqari, sun'iy

intellekt yordamida moslashtirilgan ta'lim, multimedia vositalari orqali vizual materiallardan foydalanish ham o'rganishni osonlashtiradi.

4. Reflektiv yondashuv.

Yangi pedagogik yondashuvlardan biri bu – reflektiv o'qitish usulidir. Bu usulda talaba o'z bilimini, fikrini, his-tuyg'ularini baholash, o'z ustida ishlash ko'nikmalarini shakllantiradi. O'qituvchi esa har bir darsdan so'ng tahlil olib boradi, o'z faoliyatidagi kamchilik va yutuqlarni aniqlaydi. Bu esa doimiy professional o'sish va sifatli ta'limni ta'minlaydi.

5. Motivatsiya va psixopedagogik yondashuvlar.

Talabalarni o'qishga undash, ularda ichki rag'bat uyg'otish zamonaviy pedagogning asosiy vazifalaridandir. Psixologik yondashuvlar – Maslou nazariyasi, SDT (Self-Determination Theory), Dyuning tajriba asosidagi ta'lim yondashuvi va boshqalar bu borada samarali asos bo'lib xizmat qiladi. Pedagog talabaning qiziqishlari, ehtiyojlari va maqsadlariga asoslangan o'quv strategiyasini tanlashi lozim.

6. Pedagogik mahoratni oshirishning yo'llarim.

Zamonaviy o'qituvchining mahorati – bu nafaqat bilim, balki samarali aloqa, innovatsion yondashuvlarni qo'llay olish, shuningdek, o'z ustida ishlashga tayyorlikdir. Treninglar, seminarlar, master-klasslar, ochiq darslar va ilmiy-metodik konferensiyalar bu borada asosiy vosita sifatida xizmat qiladi.

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, oliy o'quv yurtlarida yangi pedagogik mahorat usullarini qo'llash ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish, talabaning mustaqil fikrlashi, ijodiy yondashuvi va tanqidiy tahlil qilish qobiliyatini shakllantirishda muhim o'rin tutadi. Interfaol metodlar, talaba markazli yondashuv, raqamli texnologiyalar va reflektiv ta'lim usullari orqali zamonaviy pedagogik yondashuvlar muvaffaqiyatli joriy etilishi mumkin.

Zamonaviy pedagog nafaqat bilim beruvchi, balki tarbiyachi, yo'l-yo'riq ko'rsatuvchi va motivatsiya beruvchi shaxs sifatida doimiy ravishda o'z ustida ishlashi, pedagogik mahoratini takomillashtirib borishi lozim. Shu nuqtai nazardan, pedagogik faoliyatda yangiliklarni tatbiq etish, metodik yondashuvlarni yangilash va talaba shaxsini rivojlantirishga xizmat qiluvchi vositalardan unumli foydalanish bugungi ta'lim tizimi oldidagi eng muhim vazifalardan biri bo'lib qolmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Axmedova M.X. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: TDPU, 2020.
2. Rasulova D.A. Oliy ta’limda interfaol o’qitish metodlari. – Toshkent: Fan, 2019.
3. Vohidov A.S. Innovatsion ta’lim texnologiyalari. – Samarqand: SamDU, 2021.
4. Jononov Sh.A. Zamonaviy pedagogik yondashuvlar. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2022.
5. Brown, H.D. Principles of Language Learning and Teaching. – New York: Pearson Education, 2015.
6. Biggs, J. & Tang, C. Teaching for Quality Learning at University. – London: Open University Press, 2011.
7. Vygotsky, L.S. Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. – Cambridge, MA: Harvard University Press, 1978.
8. Kolb, D.A. Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development. – New Jersey: Prentice Hall, 1984.
9. Dewey, J. Experience and Education. – New York: Macmillan, 1938.
10. Shamsiyeva R. Interfaol ta’lim metodlarining psixopedagogik asoslari. – Toshkent: Ilm Ziyo, 2020.
11. Anderson, L.W., & Krathwohl, D.R. A Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing: A Revision of Bloom’s Taxonomy of Educational Objectives. – New York: Longman, 2001.
12. UNESCO. ICT in Education: A Critical Literature Review and Its Implications. – Paris: UNESCO Publishing, 2014.